

Creación
Positiva

COMPRENSIÓ I ABORDATGE DE LES VIOLÈNCIES MASCLISTES EN CONTEXTOS EDUCATIUS

Situa els drets com la pedra angular de la nostra mirada
Situa el respecte, la protecció i la garantia dels drets humans com el fonament, l'objectiu i les eines per fer possible un **desenvolupament humà sostenible**.

Drets sexuals

Promouen l'autonomia, l'apoderament i la capacitat de decidir de les persones en tot allò que es relaciona amb les sexualitats i la cura de la salut sexual.

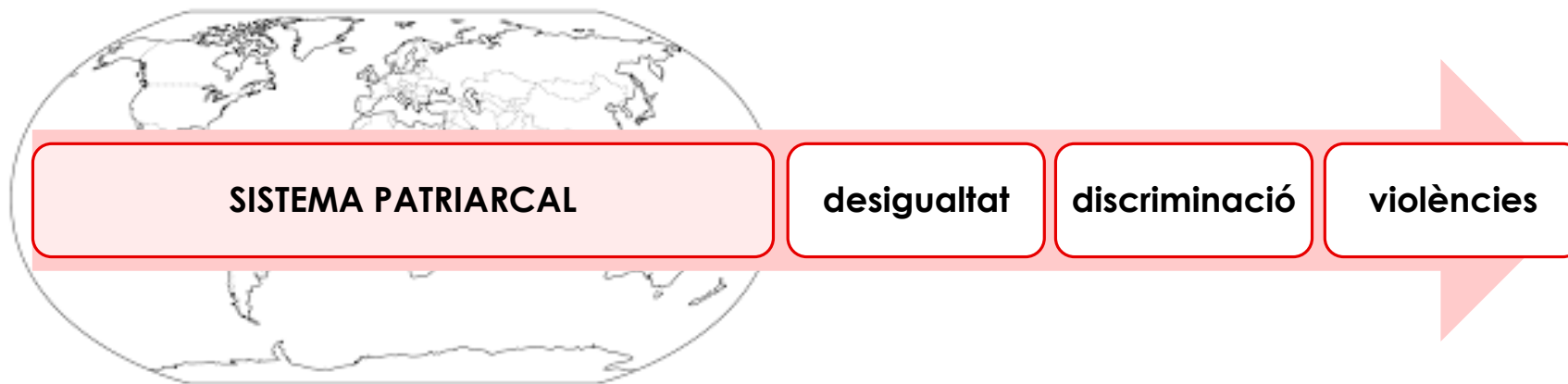
**ENFOCAMENT
DE
DRETS**

PERSPECTIVA DE GÈNERE EN CLAU FEMINISTA INTERSECCIONAL

MARC TEÒRIC I

Com ens relacionem?

Ho fem naturalment o seguim models afectius apresos?

Identifiquem estereotips i mites en les relacions afectives?

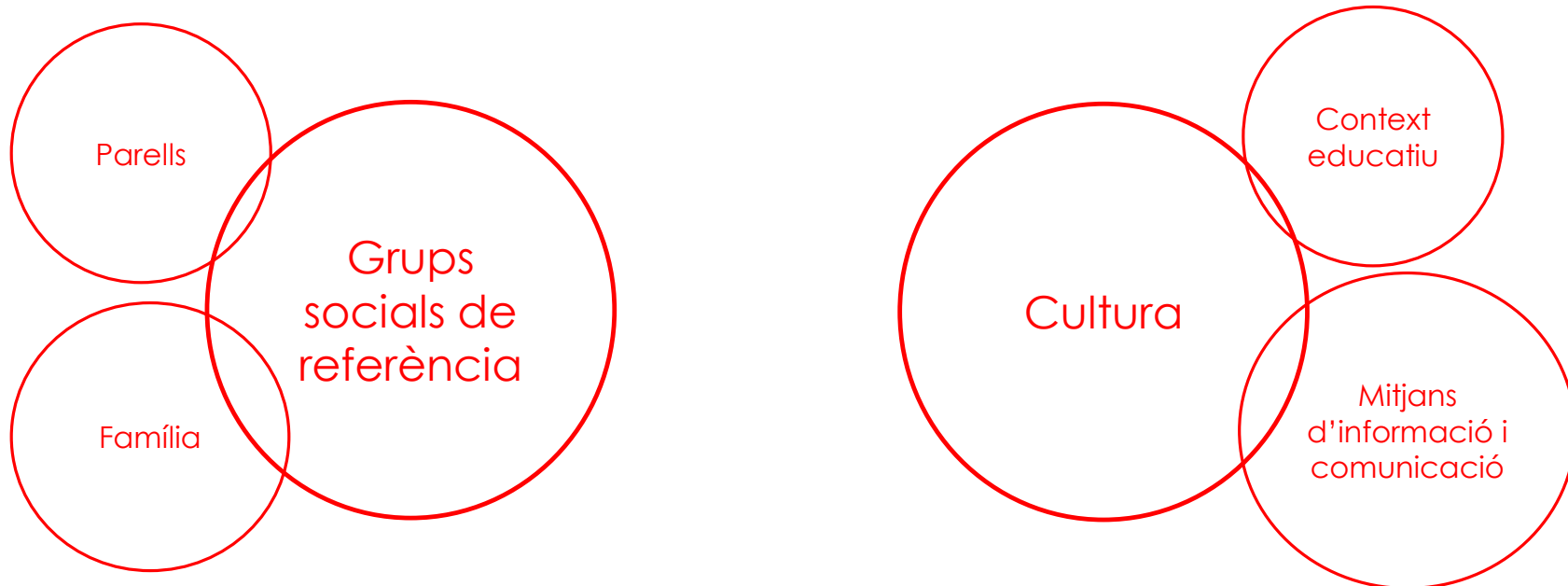
CONSTRUCCIÓ DE LA SOCIALITZACIÓ GENERITZADA

La “construcció” de la **sexoafectivitat** s’articula des del gènere. Els processos de socialització exerceixen el control sobre la sexoafectivitat amb l’objectiu de complir els **patrons normatius heteropatriarcals**. Afecta, sobretot, a les vides de les dones i de les persones amb opció sexual, identitat de gènere i expressió de gènere no normatives.

IMAGINARIS I SOCIALITZADORS DE GÈNERE

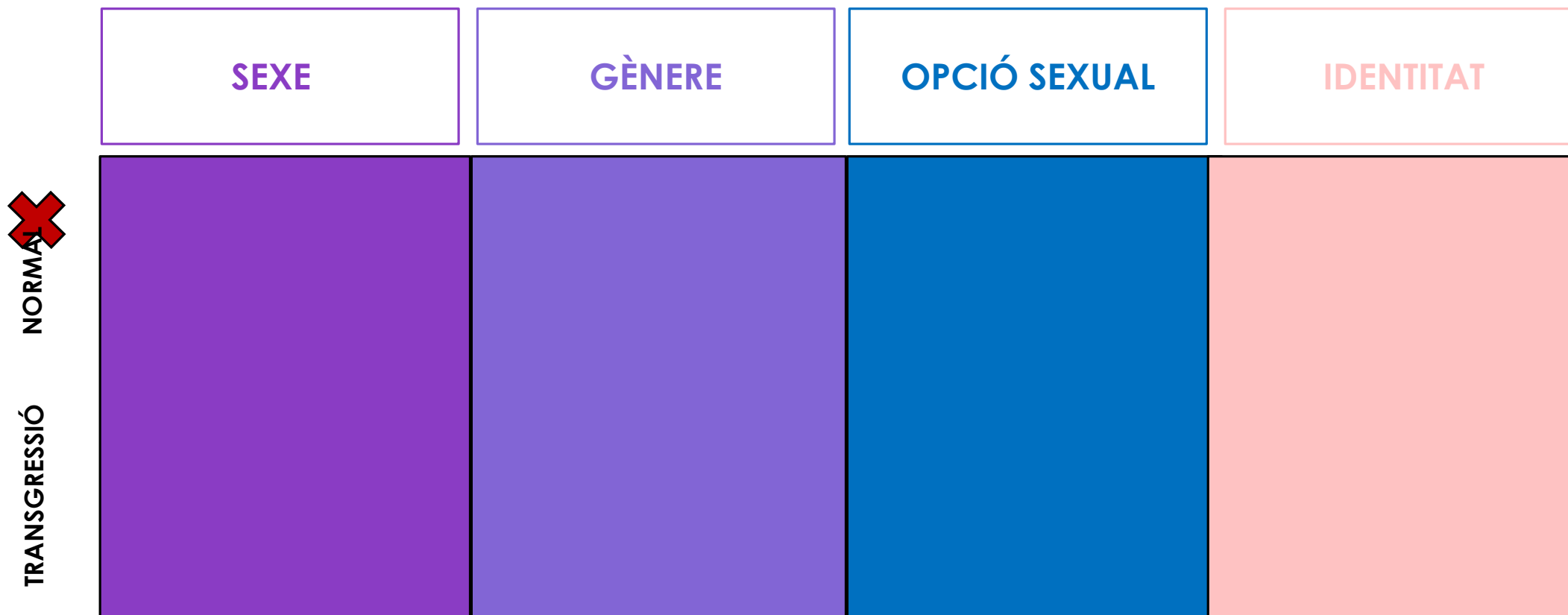

SOCIALIZACIÓ DE GÈNERE

SISTEMA SEXE-GÈNERE-SEXUALITATS

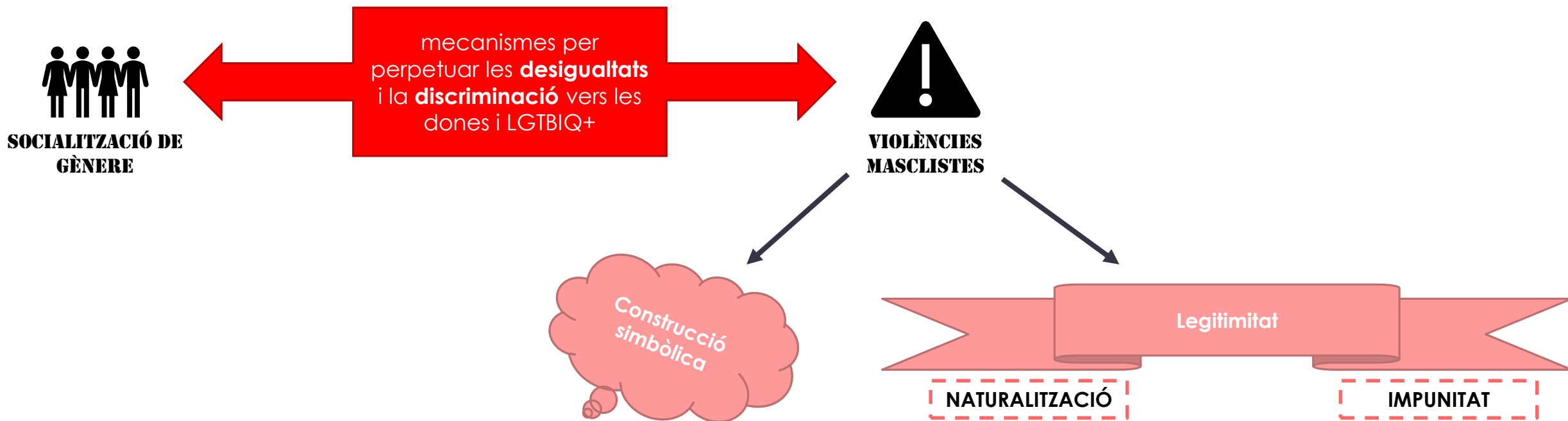
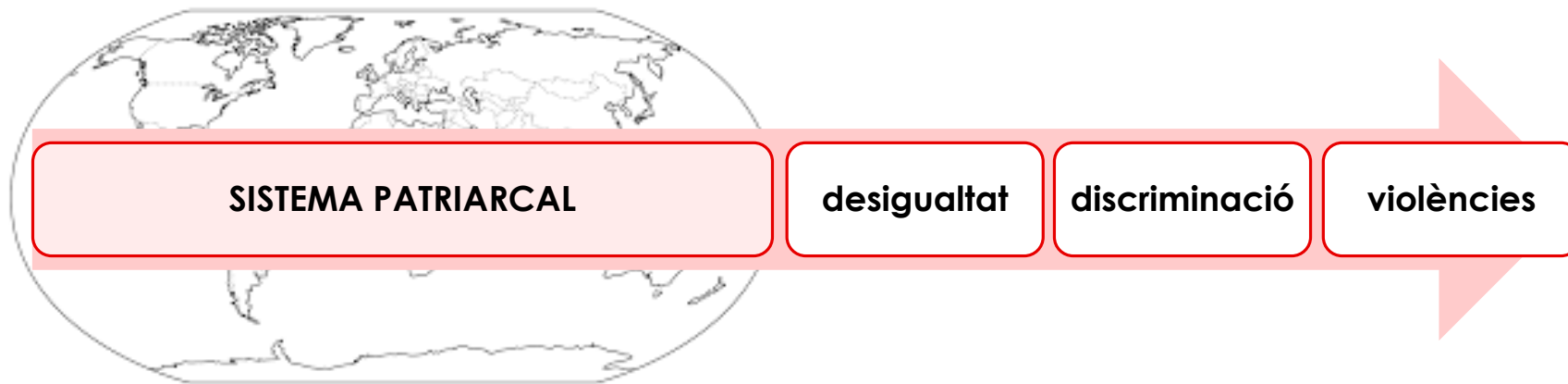
SOCIALIZACIÓ DE GÈNERE

	SEXE	GÈNERE	OPCIÓ SEXUAL	IDENTITAT
 NORMAL	Mascle Femella	Masculí Femení	Heterosexual	Cis
TRANSGRESSIÓ	Intersex	Expressions de gènere diverses	Gai, Lesbiana, Bisexual, Pansexual, Asexual +	Trans*

MARC TEÒRIC I

VIOLENCIES SIMBÒLIQUES

«Violència esmorteïda, insensible i invisible per a les seves pròpies víctimes, que aconseguix **imposar i mantenir significats** com a legítims dissimulant les relacions de força i poder en les quals es recolza, com ara les relacions de dominació dels homes sobre les dones (la dominació masculina)».
(Bourdieu, 1994)

Font: Twitter

Font: Twitter

Font: Twitter

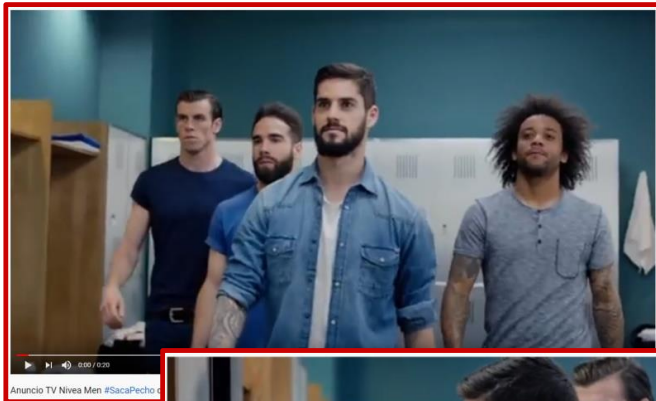

VIOLENCIES QUOTIDIANES

Repetició i quotidianitat de fenòmens i pautes de comportament que acaben assimilant-se com a **habituals**, en qualsevol de les seves formes i expressions.

https://www.youtube.com/watch?v=Bg_dVE3MuOM

CONCEPTUALITZACIÓ

En aquest sentit el marc jurídic, polític i institucional català reconeix, a la Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, una definició més àmplia on s'entén la violència masclista com **“violació dels drets humans a través de la violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones i que, produïda per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si es produeix en l'àmbit públic com en el privat”**.

CONCEPTUALITZACIÓ

FORMES de violències masclistes, segons la Llei 17/2020:

- a) **Violència física.**
- b) **Violència psicològica.**
- c) **Violència sexual.**
- d) **Violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius.**
- e) **Violència econòmica.**
- f) **Violència digital.**
- g) **Violència de segon ordre.**
- h) **Violència vicària.**

ÀMBITS de les violències masclistes, segons la Llei 17/2020:

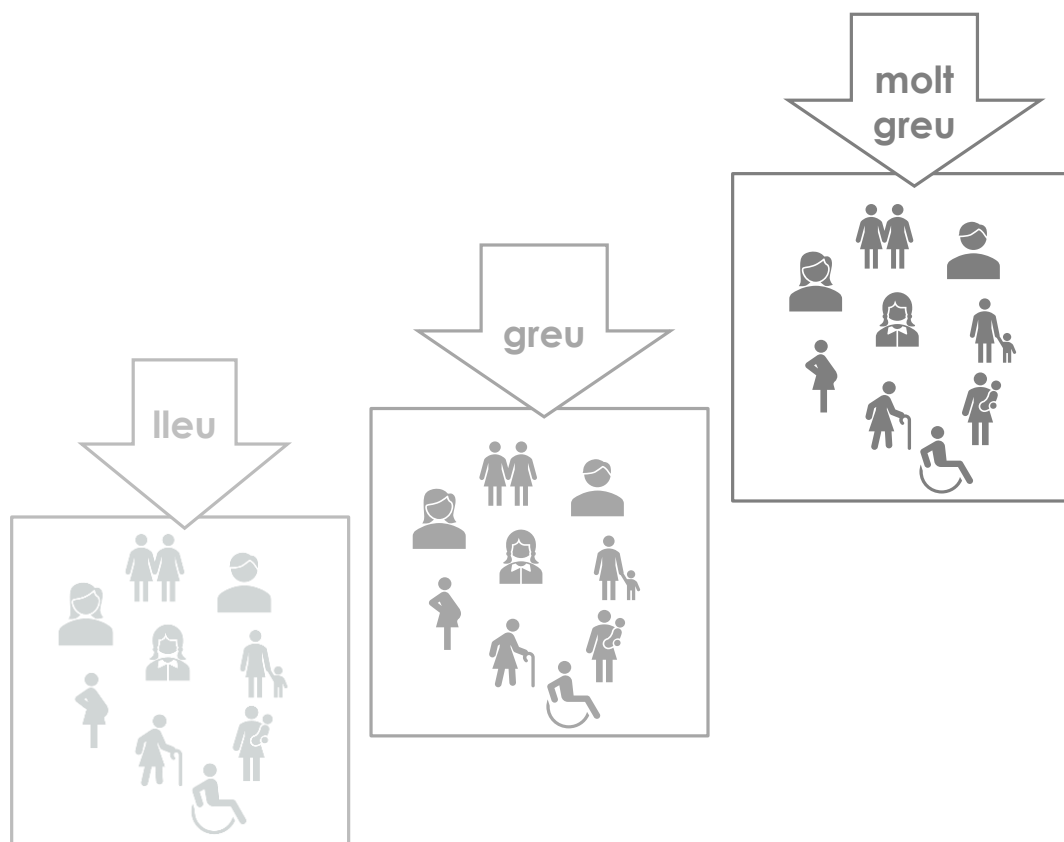
- 1. **Parella.**
- 2. **Familiar.**
- 3. **Laboral.**
- 4. **Social o comunitari.**
- 5. **Xarxes de comunicació digital.**
- 6. **Institucional.**
- 7. **Vida política i esfera pública.**
- 8. **Educatiu.**
- 9. **Formes anàlogues.**

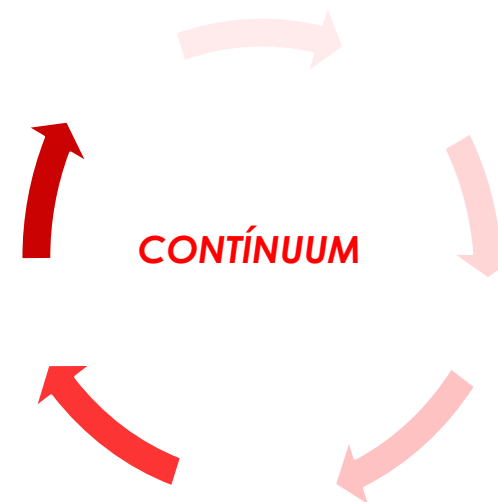
MODEL DE COMPRENSIÓ

Els **models històrics** presenten les situacions de violències masclistes de forma particular i estanca i les aborden d'acord amb la graduació jurídica del “delicte” (lleu, greu, molt greu).

El **paradigma del contínuum** és la perspectiva que visibilitza la **interrelació** entre “categories” i estadis de la violència, afirmant que les dones pateixen o poden patir **diversos tipus de violències de manera simultània i/o connectada** en el mateix context o en diferents contextos.

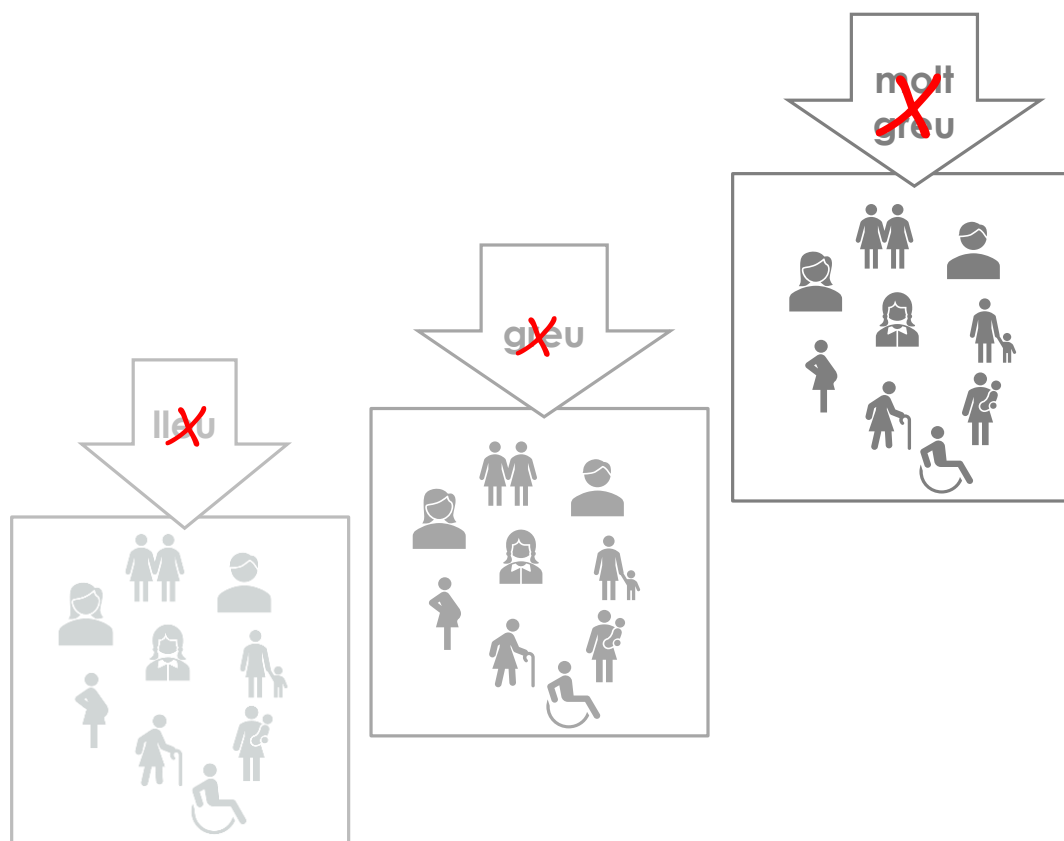

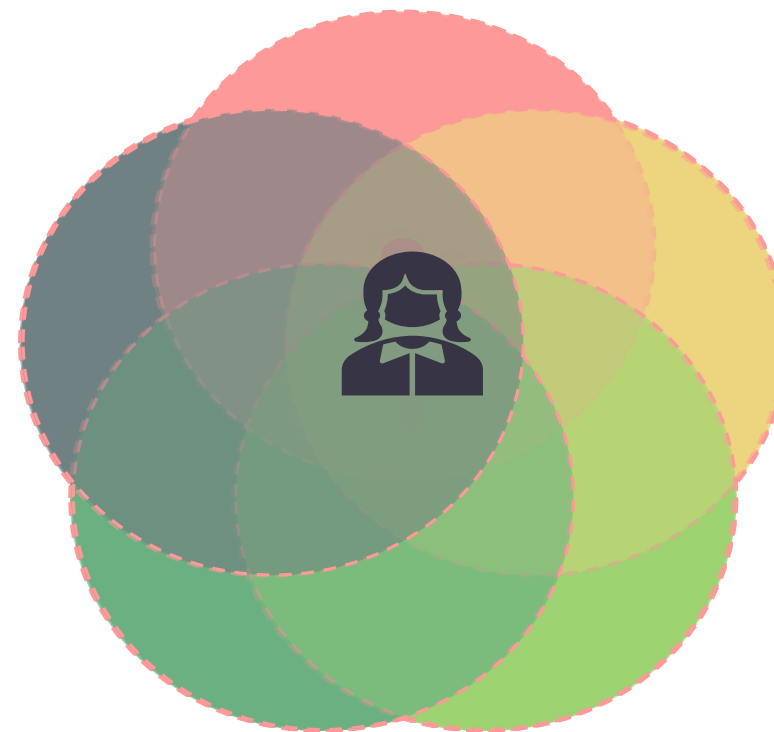
MODEL DE COMPRENSIÓ

Els **models històrics** presenten les situacions de violències masclistes de forma particular i estanca i les aborden d'acord amb la graduació jurídica del “delicte” (lleu, greu, molt greu).

El **paradigma del *continuum*** possibilita posar les dones i persones pertanyents als col·lectius LGBTQ+ **al centre**, les seves necessitats i demandes. Facilita treballar d'acord amb els cinc eixos d'actuació. Afavoreix un abordatge interdisciplinari i situat de forma interseccional.

CONCEPTES

Segons la Llei 17/2020, la violència masclista es pot exercir de les següents **FORMES**:

a) Violència física: comprèn qualsevol acte de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany.

b) Violència psicològica: comprèn tota conducta o omissió que produeix en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaçes, humiliació, vexacions, menyspreu, exigència d'obediència o submissió, coerció verbal, insults, aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat. La violència masclista també es pot dur a terme amb l'amenaça o la causació de violència física o psicològica contra l'entorn afectiu de la dona, especialment els fills i filles o altres familiars que hi convisquin o hi tinguin una relació directa, quan es dirigeixi a afligir la dona. També inclou la violència ambiental, que es duu a terme per mitjà de l'exercici de la violència sobre béns i propietats de la dona, amb valor econòmic o sentimental, o sobre els animals amb els quals té un vincle d'afecte, amb la finalitat d'afligir-la o de crear un entorn intimidatori.

c) Violència sexual: comprèn qualsevol acte que atempti contra la **llibertat sexual i la dignitat personal** de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una **pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona**, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes.

CONCEPTES

d) Violència obstètrica i vulneració de drets sexuals i reproductius: consisteix a impedir o dificultar l'accés a una informació veraç, necessària per a la presa de decisions autònomes i informades. Pot afectar els diferents àmbits de la salut física i mental, incloent-hi la salut sexual i reproductiva, i pot impedir o dificultar a les dones prendre decisions sobre llurs pràctiques i preferències sexuals, i sobre llur reproducció i les condicions en què es duu a terme, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. Inclou l'esterilització forçada, l'embaràs forçat, l'impediment d'avortament en els supòsits legalment establerts i la dificultat per a accedir als mètodes contraceptius, als mètodes de prevenció d'infeccions de transmissió sexual i del VIH, i als mètodes de reproducció assistida, i també les pràctiques ginecològiques i obstètriques que no respectin les decisions, el cos, la salut i els processos emocionals de la dona.

e) Violència econòmica: consisteix en la privació intencionada i no justificada de recursos per al benestar físic o psicològic d'una dona i, si escau, de llurs fills o filles, en l'impagament reiterat i injustificat de pensions alimentàries estipulades en cas de separació o divorci, en el fet d'obstaculitzar la disposició dels recursos propis o compartits en l'àmbit familiar o de parella i en l'apropiació il·legítima de béns de la dona.

f) Violència digital: consisteix en els actes de violència masclista i misogínia en línia comesos, instigats, amplificats o agreujats, en part o totalment, amb l'ús de tecnologies de la informació i de la comunicació, plataformes de xarxes socials, webs o fòrums, correu electrònic i sistemes de missatgeria instantània i altres mitjans semblants que afectin la dignitat i els drets de les dones. Aquests actes causen danys psicològics i, fins i tot, físics; reforcen estereotips; danyen la dignitat i la reputació; atempten contra la privacitat i la llibertat d'obrar de la dona; li causen pèrdues econòmiques, i obstaculitzen la seva participació política i la seva llibertat d'expressió.

CONCEPTES

g) Violència de segon ordre: consisteix en la violència física o psicològica, les represàlies, les humiliacions i la persecució exercides contra les persones que donen suport a les víctimes de violència masclista. Inclou els actes que impedeixen la prevenció, la detecció, l'atenció i la recuperació de les dones en situació de violència masclista.

h) Violència vicària: consisteix en qualsevol tipus de violència exercida contra els fills i filles amb la finalitat de provocar dany psicològic a la mare.

CONCEPTES

La violència masclista, considerada com a problemàtica de caràcter estructural i multidimensional, pot manifestar-se en els **ÀMBITS** següents:

Primer. Violència en l'àmbit de la parella: consisteix en la violència física, psicològica, digital, sexual o econòmica exercida contra una dona i perpetrada per l'home que n'és o n'ha estat el cònjuge o per la persona que hi té o hi ha tingut relacions similars d'afectivitat.

Segon. Violència en l'àmbit familiar: consisteix en la violència física, digital, sexual, psicològica o econòmica exercida contra les dones i els menors d'edat en el si de la família i perpetrada per membres de la mateixa família o per membres del nucli de convivència, en el marc de les relacions afectives i dels lligams de l'entorn familiar. Inclou els matrimonis forçats. No inclou la violència exercida en l'àmbit de la parella.

Tercer. Violència en l'àmbit laboral: consisteix en la violència física, sexual, econòmica, digital o psicològica que es pot produir en l'àmbit públic o privat durant la jornada de treball, o fora del centre i de l'horari establert si té relació amb la feina. Pot adoptar els tipus següents:

a) Assetjament per raó de sexe: consisteix en qualsevol comportament no desitjat, verbal o físic, relacionat amb el sexe o gènere de la dona, realitzat amb el propòsit o efecte d'atemptar contra la dignitat, la indemnitat o les condicions de treball de les dones pel fet d'ésser-ho, creant un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest que dificulti llur promoció, ocupació de funcions, accés a càrrecs directius, remuneració i reconeixement professional, en equitat amb els homes.

CONCEPTES

b) Assetjament sexual: consisteix en qualsevol comportament verbal, no verbal o físic no desitjat d'índole sexual que tingui com a objectiu o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat i la llibertat d'una dona o de crear-li un entorn intimidatori, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest.

c) Discriminació per embaràs o maternitat: consisteix en tot tracte desfavorable a les dones relacionat amb l'embaràs o la maternitat, existent o potencial, que comporti una discriminació directa i una vulneració dels drets fonamentals a la salut, a la integritat física i moral i al treball.

Quart. Violència en l'àmbit social o comunitari: comprèn les manifestacions següents:

a) Agressions sexuals: ús de la violència física i sexual contra les dones determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne.

b) Assetjament sexual.

c) Tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual i amb altres finalitats amb dimensió de gènere.

d) Mutilació genital femenina o risc de patir-ne: inclou qualsevol procediment que impliqui o pugui implicar una eliminació total o parcial dels genitals femenins o que hi produeixi lesions, encara que consti el consentiment exprés o tàcit de la dona.

CONCEPTES

- e) Violència derivada de conflictes armats:** inclou totes les formes de violència contra les dones que es produeixen en aquestes situacions, com l'assassinat, la violació, l'esclavatge sexual, l'embaràs forçat, l'avortament forçat, l'esterilització forçada, la infecció intencionada de malalties, la tortura o els abusos sexuals.
- f) Violència contra els drets sexuals i reproductius** de les dones, com els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades.
- g) Femicidis:** els assassinats i homicidis de dones per raó de gènere, les induccions al suïcidi i els suïcidis com a conseqüència de la pressió i violència exercida cap a la dona.
- h) Agressions per raó de gènere.**
- i) Vexacions, tractes degradants, amenaces i coaccions en l'espai públic.**
- j) Restriccions o privacions de llibertat** a les dones, **o d'accés a l'espai públic o als espais privats**, o a activitats laborals, formatives, esportives, religioses o lúdiques, i també restriccions a l'expressió en llibertat pel que fa a llur orientació sexual o expressió i identitat de gènere, o a llur expressió estètica, política o religiosa.
- k) Represàlies pels discursos i expressions individuals i col·lectius** de les dones que reclamen el respecte de llurs drets, i també expressions i discursos públics que fomentin, promoguin o incitin directament o indirectament l'hostilitat, la discriminació o la violència envers les dones.

CONCEPTES

Cinquè. Violència masclista que es produeix a les xarxes de comunicació digitals, enteses com a nova àgora d'interacció, participació i governança per mitjà de les tecnologies de la informació i la comunicació. Entre altres pràctiques, inclou el ciberassetjament, la vigilància i el seguiment, la calúmnia, els insults o les expressions discriminatòries o denigrants, les amenaces, l'accés no autoritzat als equips i comptes de xarxes socials, la vulneració de la privacitat, la manipulació de dades privades, la suplantació d'identitat, la divulgació no consentida d'informació personal o de continguts íntims, el dany als equips o canals d'expressió de les dones i dels col·lectius de dones, els discursos d'incitació a la discriminació envers les dones, el xantatge de caràcter sexual per canals digitals i la publicació d'informació personal amb la intenció que altres persones agredixin, localitzin o assetgin una dona.

Sisè. Violència en l'àmbit institucional: accions i omissions de les autoritats, el personal públic i els agents de qualsevol organisme o institució pública que tinguin per finalitat retardar, obstaculitzar o impedir l'accés a les polítiques públiques i a l'exercici dels drets que reconeix aquesta llei per a assegurar una vida lliure de violència masclista, d'acord amb els supòsits inclosos en la legislació sectorial aplicable. La manca de diligència deguda, quantitativa i qualitativa, en l'abordatge de la violència masclista, si és coneguda o promoguda per les administracions o esdevé un patró de discriminació reiterat i estructural, constitueix una manifestació de violència institucional. Aquesta violència pot provenir d'un sol acte o pràctica greu, de la reiteració d'actes o pràctiques de menor abast que generen un efecte acumulat, de l'omissió d'actuar quan es conegui l'existència d'un perill real o imminent, i de les pràctiques o omissions revictimitzadores. La violència institucional inclou la producció legislativa i la interpretació i aplicació del dret que tingui per objecte o provoqui aquest mateix resultat. La utilització de la síndrome d'alienació parental també és violència institucional.

CONCEPTES

Setè. Violència en l'àmbit de la vida política i l'esfera pública de les dones: la violència masclista que es produeix en espais de la vida pública i política, com les institucions polítiques i les administracions públiques, els partits polítics, els mitjans de comunicació o les xarxes socials. Quan aquesta forma de violència masclista ocorre en les institucions polítiques o les administracions públiques i és tolerada i no sancionada, esdevé també una forma de violència institucional.

Vuitè. Violència en l'àmbit educatiu: qualsevol tipus de violència que es produeix en l'entorn educatiu entre els membres de la comunitat educativa. Es pot produir entre iguals, de major d'edat a menor d'edat o viceversa. Inclou l'assetjament, l'abús sexual i el maltractament físic, sexual, psíquic o emocional. Entre aquestes violències n'hi ha que es produeixen per raó de gènere o d'identitat sexual.

Novè. Qualsevol altre forma anàloga que lesioni o pugui lesionar la dignitat, la integritat o la llibertat de les dones.

CONCEPTES

VIOLÈNCIES ONLINE

- Grooming* Situació en la qual una **persona adulta**, de manera deliberada, intenta aconseguir l'afecte d'un/a menor, amb l'únic objectiu d'**adquirir material de contingut sexual o abusar-ne sexualment**.
- Cyberassetjament* **Persecució, control i/o assetjament** exercit per una persona sobre una altra a través de mitjans digitals.
- Cyberbullying* **Persecució, control i/o assetjament** exercit per una **persona menor d'edat** sobre una altra, també menor d'edat, a través de mitjans digitals.
- Sexting* Publicació o enviament de continguts sexuals (fotografies i/o vídeos) propis o d'una altra persona, **amb consentiment i sense coacció**, utilitzant dispositius mòbils o altres mitjans tecnològics. **El sexting no és una violència, sinó una pràctica.**
- Sextreading* **Difusió o publicació de continguts de caire sexual** (fotos, vídeos...) d'una persona **sense el seu consentiment**.
- Altres: Phishing* (suplantació d'identitat); comentaris i insults; robatori de contrasenyes; etc.

VIOLENCIES SEXUALS

c) qualsevol acte que atempti contra la **llibertat sexual** i la **dignitat** personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una **pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona**, amb independència del vincle que hi hagi entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes.

Llei 17/2020 de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

CONCEPTES

ASSETJAMENT sexual i/o LGTBfòbic

Persecució

Bromes sexistes

Actituds llepissoses

Insistència

Proposicions
incòmodes i no
desitjades

Insults de caràcter

LGTBfòbic

Etc.

AGRESSIÓ sexual

Actes que atempten contra la llibertat o la indemnitat sexual d'una persona, **amb violència o intimidació** i sense el consentiment d'aquesta persona

Tocaments sexuals no
desitjats o no consentits

Magrejar

Arrambar-se per darrere
per tocar amb els genitals

Fregaments

Etc.

**AMB FORÇA O
INTIMIDACIÓ**

CONCEPTES

QUÈ ÉS AIXÒ DEL **CONSENTIMENT**?

j) **Consentiment sexual:** la voluntat expressa, emmarcada en la **llibertat sexual** i en la **dignitat personal**, que dona pas a l'exercici de pràctiques sexuals i l'avalua. La prestació del consentiment sexual s'ha de fer des de la llibertat, ha de **romandre vigent durant tota la pràctica sexual** i està acotada a una persona o diverses persones, a unes determinades pràctiques sexuals i a unes determinades **mesures de precaució**, tant davant d'un embaràs no desitjat com d'infeccions de transmissió sexual. **No hi ha consentiment** si l'agressor crea unes condicions o s'**aprofita** d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual **sense comptar amb la voluntat de la dona**.

Llei 17/2020 de modificació de la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista.

CONCEPTES

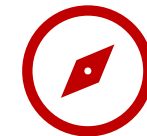
QUÈ ÉS AIXÒ DEL **CONSENTIMENT**?

CONSENT

IT'S SIMPLE AS TEA

<https://www.youtube.com/watch?v=NXfcbET9LA>

El primer pas per erradicar les violències és **reconèixer**-ne l'existència

PREVENCIÓ – INTERVENCIÓ – SEGUIMENT

PREVENCIÓ

[Pla estratègic de polítiques d'igualtat de gènere 2019-2022](#)

Coeduca't amb el currículum

DETECCIÓ

silenci

vergonya

qüestionaments

“coses de nens”

situacions puntuals amb
poca importància

INTERVENCIÓ

“(...) **abordatge sistèmic i especialitzat** que doni resposta adequada i centri la mirada en qui les pateix, sense deixar d'intervenir en qui les provoca: alumne o alumna, o persona adulta. Una intervenció errònia en aquests casos provoca a qui les pateix danys irreparables”. *Les escoles lliures de violències (LELV)*

SEGUIMENT

Les persones referents dels centres educatius –direcció, referents de coeducació i igualtat...- han de treballar de forma coordinada amb els recursos especialitzats externs que desenvolupin els processos d'intervenció en situacions de violències masclistes.

ABORDATGE

EVITAR LA REVICTIMITZACIÓ

Què ha passat?

Com et trobes?

Què necessites?
(què podem fer)

És important saber si l'**assetjador o agressor** és conegut de la persona agredida i valorar amb la persona assetjada la repercussió que podria tenir en un futur

Mirada interseccional

ABORDATGE

ACOLLIDA

1a
resposta
ràpida

Espai
còmode
i segur

protecció

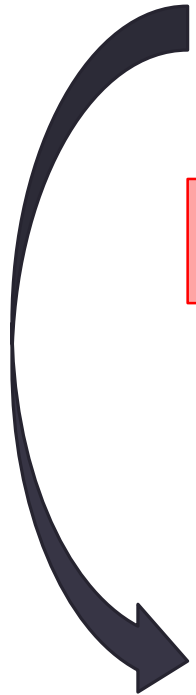
escolta activa

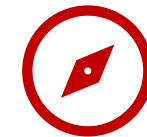
credibilitat

actuació

atenció

apoderament

CONDUCTES

Evitar interrompre

Evitar verbalitzar
opinions personals

No jutjar

No confrontar

No justificar
l'agressor o la
situació

Evitar malmetre
contra l'agressor

No fer "mediació"

No culpabilitzar

Evitar respondre
sense seguretat

No qüestionar el
relat

Evitar preguntes i
detalls innecessaris

Evitar fer
promesses

Evitar refer el relat

Evitar l'alarmisme

MARC JURÍDIC

INTERNACIONAL

- CEDAW (amb especial atenció a la recomanació 35).
- Conveni d'Istanbul.

ESTATAL

- Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
- Ley Orgánica 10/2022, de 6 de septiembre, de garantía integral de la libertad sexual.
- Codi Penal.

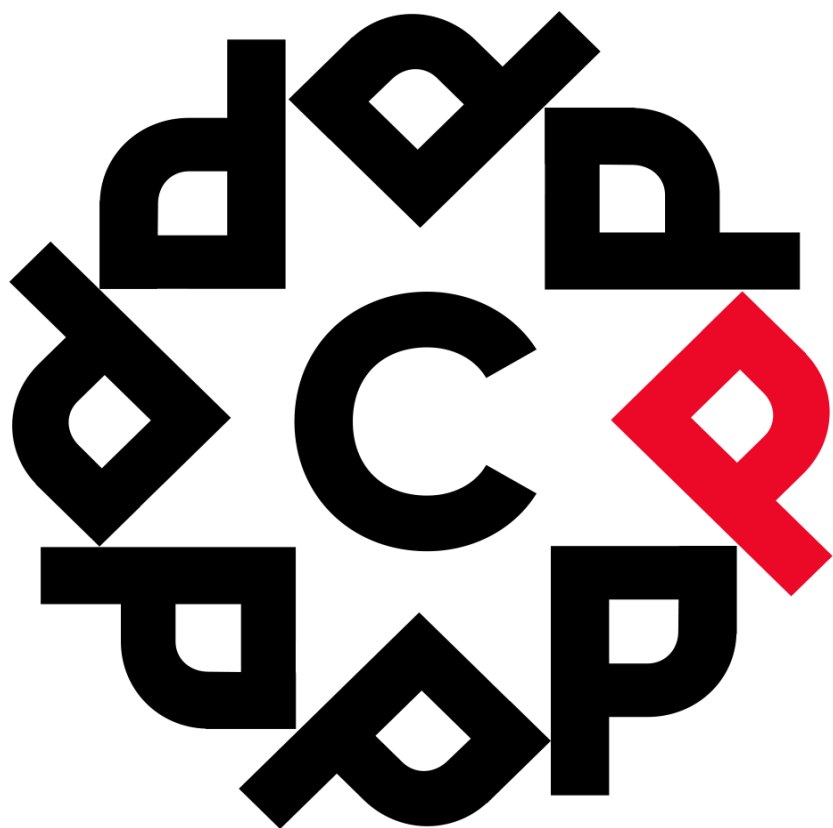

CATALÀ

- Llei 17/2020, de 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008.
- Protocol marc per una intervenció coordinada contra la violència masclista.
- Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci.

ALTRES

- Diversos protocols davant les violències masclistes i les violències sexuals.

Creación Positiva

www.creacionpositiva.org
crea@creacionpositiva.org
[@CreaPositiva](https://www.instagram.com/CreaPositiva)